

ELLEN RAPPORTEN

**Tjejer utsatta för prostitution
och annan sexuell exploatering**

**Om ungas erfarenheter, stöd
och psykologisk behandling**

ELLENCENTRET

Ellenrapporten

Tjejer utsatta för prostitution och annan sexuell exploatering

Om ungas erfarenheter, stöd och psykologisk behandling

Producerad av Stiftelsen 1000 Möjligheter 2023
Copyright © Stiftelsen 1000 Möjligheter 2023

Ellencentret drivs av Stiftelsen 1000 Möjligheter
www.1000mojligheter.se
www.ellencentret

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord	... 4
Vad är Ellencentret?	... 5
Sammanfattning	... 6
Statistik i korthet	... 7
De ungas röster	... 8
Ellenmodellen för stöd och behandling	... 12
Statistik och utvärdering av Ellencentrets stöd	... 17
Statistik från mottagningen	... 19
Statistik från Chatten	... 21
Åtgärdsförslag	... 24
Fotnoter	... 27

FÖRORD

”Fanns massor män som var sjuka och njöt av att slå mig när de hade sex med mig. Ibland slog de så det blev blåmärken, ibland fick jag sprickor i revbenen och ibland fick jag se några stygn men det var på nått fuckt upp sätt lättare att hantera”

Att prostitution och sexuell exploatering i sig är en del av mäns våld mot kvinnor är grunden till den svenska sexköpslagen. Att det dessutom också ofta förekommer oerhört grovt våld och förnedring från männen är återkommande i berättelserna från de unga tjejer som kontaktar Ellencentret. Så har det alltid sett ut under de tolv år som vi har arbetat med frågan om prostitution och annan sexuell exploatering.

Tyvärre har ett annat ihållande mönster under de här åren varit återkommande vittnesmål om bristen på stöd och behandling till målgruppen. Tolv år är både en kort och lång tid i sammanhanget. Kort i förhållande till att Ellen Bergman, vars namn vi använt för att döpa vår verksamhet, redan för 140 år sedan kämpade mot mäns sexköp och för kvinnors rätt till ett liv fritt från prostitution. Men lång med tanke på att den svenska sexköpslagen bara funnits drygt dubbelt så länge.

Under dessa tolv år har olika typer av sociala medier exploderat och i många fall blivit en ny arena för sexköpare att hitta unga, framförallt tjejer, att utsätta. För tolv år sedan hade vi ännu inte ett ord för det som idag kallas sugardejting men som egentligen bara är äldre män som köper övergrepp av unga kvinnor - det vill säga prostitution. De särskilda sugardejting-sidorna hade ännu inte gjort entré även om det redan då fanns gott om forum för sexköpande män att hitta både kvinnor och barn. Trots att tolv år passerat så är vi fortfarande en av endast ett fåtal aktörer som specifikt arbetar med frågan om olika typer av sexuell exploatering inriktade på unga. Fortfarande finns det bara anpassade mottagningar som

Mikamottagningarna framförallt i storstäderna och även KAST-verksamheterna som arbetar direkt med sexköparna är alldeles för få till antalet.

Vi vet att ingångsåldern i prostitution är runt 14 år och att sexuell exploatering självfallet förekommer i hela landet, både i stora städer, mindre orter och ute på landsbygden. Att barn och unga, som framförallt är flickor, som är utsatta för sexuell exploatering har väldigt svårt att både få tillgång till och resultat av, stöd och behandling har framkommit i flera rapporter de senaste åren.*

På Ellencentret har vi under lång tid arbetat med målgruppen och i den här rapporten kan vi visa att det går att hjälpa målgruppen på ett framgångsrikt vis. Men att det är avgörande dels att gruppen ses som de brottsoffer de är, utsatta för våld och övergrepp, dels att stödet och behandlingen är lättillgänglig, flexibel och baseras på kunskap och förståelse för målgruppen och frågan om sexuell exploatering.

I rapporten finns de ungas tjejer egna röster om sin utsatthet med, vi beskriver hur vi arbetar med stöd till målgruppen och vilka åtgärder som behövs på området. Vi hoppas att rapporten kan tjäna som vägledning för kommuner och regioner att utveckla sitt eget stödjande och behandlande arbete. I ett allt mer sexualiserat samhälle där lättillgänglig kvinnoförnedrande våldspornografi är inslag i barn och ungas vardag är det av största vikt att vi omedelbart börjar arbeta med kraftfulla förebyggande åtgärder för att hindra att unga killar idag blir morgondagens sexköpare. Mäns och killars tillgång och rätt till kvinnor och flickors kroppar måste brytas.

Det är en grundbult i allt våldsförebyggande arbete och en nyckel i att förändra skadliga könsstereotypa normer. Men så länge samhället inte lyckas förebygga och förhindra sexuell exploatering så är vi skyldiga att erbjuda stöd och skydd åt de som blir utsatta. Ingen ska behöva lida ytterligare för att vi inte klarar av att stoppa mäns och killars efterfrågan på kvinnor och barn. Det är dags för Sverige att växla upp arbetet och åter ta på sig ledartröjan i kampen mot all sexuell exploatering. Bara så kan vi uppnå ett jämställt samhälle fritt från våld.

Zandra Kanakaris, generalsekreterare på Stiftelsen 1000 Möjligheter som driver Ellencentret

* Se bland annat ”Ingen hörde ropen på hjälp”, ”Exploaterad men inte våldsutsatt” samt ”Alla tittade men ingen såg”.

VAD ÄR ELLENCENTRET?

Ellencentret stöttar och erbjuder psykologisk behandling för unga mellan 15 och 25 år gamla som är utsatta för prostitution och andra former av sexuell exploatering. De unga vi möter berättar om erfarenheter av vad de själva ofta benämner som sex mot ersättning, sexuellt självskadebeteende och så kallad "sugardejting". Vi välkomnar alla unga i målgruppen, oavsett kön, bakgrund och syn på sina egna erfarenheter.

Vi har döpt vår verksamhet till Ellencentret

efter Ellen Bergman: en svensk, feministisk eldsjäl som kämpade mot sexism och för kvinnors frigörelse och sexuella rättigheter i allmänhet och för kvinnor i prostitution i synnerhet,

redan på 1800-talet. Allt detta under en tid då kvinnor inte ens hade rösträtt.

ELLENCENTRETS STÖDVERKSAMHET BESTÅR AV FLERA OLIKA FORMER AV STÖD

Chatt

Vi erbjuder stöd anonymt via en nationell chatt som bemannas av verksamhetens psykologer.

Stödkontakter

För den som behöver kontinuerligt stöd över chatt har vi så kallade stödkontakter med volontärer som är utbildade i bemötande av målgruppen. Vanligtvis sker samtalen över chatt, en gång i veckan under tio gånger med möjlighet till fortsättning vid behov. Syftet med stödkontakten är att den unga ska få prata med samma person och etablera en förtroendefull kontakt som kan motivera till exempelvis fortsatt stöd IRL.

Mottagning

I Stockholm finns vår mottagning, där våra psykologer ger kostnadsfria samtal och psykologisk behandling vid behov. Psykologerna är vidareutbildade inom traumabehandling och är vana att möta unga med erfarenhet av prostitution och andra former av sexuell exploatering.

Gruppsamtal

Vid tillräcklig efterfrågan erbjuds stödjande gruppsamtal.

Juridiskt stöd

Ellencentret har advokat knuten till verksamheten som bistår med juridisk rådgivning.

Socialt stöd

På mottagningen finns möjlighet att få coachande insatser gällande exempelvis sin utbildningssituation, att söka arbete och hitta bostad. Även kontakt och samarbete med andra instanser, som exempelvis försäkringskassan och socialtjänsten, kan bli aktuellt.

Ellencentret drivs av Stiftelsen 1000 Möjligheter, en partipolitiskt- och religiöst obunden stiftelse som vilar på en feministiskt grund. Sedan 2010 har vi mött unga utsatta för våld. Vi möter dem både online, på vår mottagning och ute på skolor och fritidsgårdar. Vi har expertkunskap om killars våld mot tjejer och våld i ungas partnerrelationer, om unga utsatta för prostitution och om våldspreventivt arbete med unga killar. 1000 Möjligheter driver verksamheterna ungarelationer.se och Ellencentret.

SAMMANFATTNING

1000 Möjligheter har mött unga utsatta i prostitution och andra former av sexuell exploatering sedan 2010. Den 26:e september 2019 lanserades vår verksamhet under ett nytt namn; Ellencentret. Under det första året hade vi resurser för att stötta 18 tjejer och unga kvinnor på mottagningen med sammanlagt 328 psykologsamtal och 225 samtal i Ellenchatten. Detta är en sammanfattning av de erfarenheter som presenteras i rapporten.

Stor våldsutsatthet

De unga som har tagit kontakt med oss har främst varit tjejer och unga kvinnor utsatta för prostitution, människohandel för sexuella ändamål, koppleri och/eller som har erfarenhet av att träffa våldsamma män utan att ha fått någon form av betalning. Utöver det sexuella våld som prostitution i sig innebär, berättade många om att männen de hade träffat utsatt dem för ytterligare sexuellt våld och även fysiskt, psykiskt, digitalt och ekonomiskt våld. Majoriteten hade dessutom varit utsatta för sexuellt våld och andra former av våld innan den sexuella exploateringen.

En svår utsatthet att komma ur

Åtgärder behöver riktas mot att få män att sluta köpa sex och utnyttja andras kroppar. Samtidigt behöver vi bli bättre på att hjälpa de som redan har drabbats. De unga berättar om olika inre och yttre hinder för att komma ur utsattheten. Hot, övertalning och tvång anges som skäl, tillsammans med inre hinder som ambivalenta känslor, andra former av utsatthet och sexuellt självskadebeteende, som kan göra det svårt att lämna trots att man egentligen vill. De unga vittnar om svårigheterna i att både våga söka men också erbjudas adekvat hjälp och stöd i sin situation.

Ellenmodellen

Ellencentrets arbetssätt har utformats genom många års arbete med målgruppen och utgår från vad de unga uttrycker att de behöver. Stor vikt läggs vid ett gott bemötande och kunskap och förståelse kring utsattheten och dess konsekvenser.

Ambitionen är att kunna hjälpa unga att både komma ur utsattheten, få kvalificerad psykologisk behandling samt socialt stöd på samma ställe. I utvärdering av insatserna har modellen haft goda effekter för majoriteten som sökt hjälp, i form av minskad utsatthet, ökad psykisk hälsa och en upplevelse av att ha känt sig lyssnad på och hjälpt.

Åtgärdsförslag

I samtal med målgruppen blir det tydligt att samhället behöver göra mycket mer för att förebygga alla former av sexuell exploatering och erbjuda stöd och behandling till de redan utsatta.

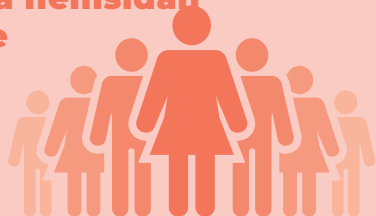
Detta kan vi göra genom exempelvis:

- kunskapshöjande insatser riktade till alla som möter unga
- rutinmässiga frågor om denna form av utsatthet
- lättillgängligt och tydligt riktat stöd innehållandes god kunskap om bemötande och stöd till den här specifika målgruppen
- porrkritiska samtal
- ett aktivt arbete med att förebygga morgondagens sexköpare

STATISTIK I KORTHET 2019- 2020

Unika besök på hemsidan
ellencentret.se

12 096

377

svar på Quizet;
Har du erfarenhet av
sex mot ersättning?

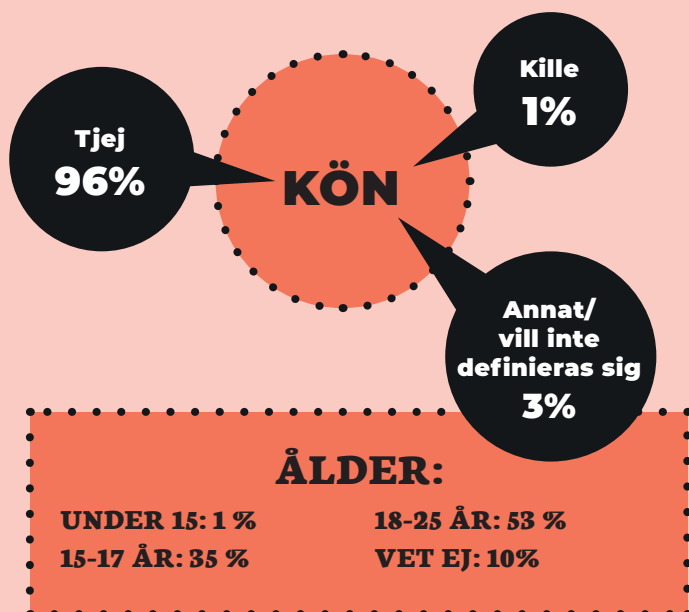

CHATTEN

225 samtal i chatten

98% av dessa har
bedömts vara målgrupp

19 stödkontakter förmedlade

86 %

har varit utsatta
för sexuellt våld
tidigare

Berättat tidigare om utsattheten

Nej, Ellencentret är första stället: 45%

Ja: 44%

Vet ej: 11%

Utvärdering efter chattsamtal

Kände du dig lyssnad på?

Medelvärde: 9.5 (max 10)

Hjälpte det dig att prata med oss?

Medelvärde: 9.2 (max 10)

MOTTAGNINGEN

18 tjejer/kvinnor har fått hjälp på
mottagningen

Totalt **328** psykologsamtal

Samtliga av dessa har varit utsatta
för tidigare sexuellt våld

72% har bedömts lida av PTSD

89% har kommit ut ur utsattheten
under kontaktens gång

78% har blivit fri från den diagnos
behandlingen riktat in sig på

Utvärderingsformulär vid avslutad kontakt

Har du känt dig lyssnad på och upplevt ett bra bemötande?

Medelvärde: 10 (max 10)

I vilken utsträckning har du känt dig hjälpt av kontakten?

Medelvärde: 9.4 (max 10)

DE UNGAS RÖSTER

Citaten som återfinns i rapporten kommer alla från chattarna med de unga eller från feedbacken de lämnat i enkäten efter avslutad chatt. På ellencentret.se godkänner de unga när de chattar, att vi lagrar samtalen för att kunna användas för utbildning, kunskap och forskning. För deras säkerhet och anonymitet har vi ändå valt att ändra vissa ord eller specifika detaljer i citaten så att de inte ska vara igenkänningsbara. Eftersom citaten kommer från långa konversationer är också vissa citat sammanfogade ur en längre konversation.

VAD BLIR UNGA I PROSTITUTION UTSATTA FÖR?

Många av de unga, som framförallt är tjejer, som varit i kontakt med chatten och mottagningen berättar om att de blir utsatta för sexuellt, fysiskt, psykiskt och digitalt våld.

Utöver det sexuella våld som prostitution i sig innebär, blir många utsatta för ytterligare våld. Både de i prostitution och de som är utsatta i sexuellt självskadebeteende utan ersättning, beskriver att de gränser och överenskommelser de sätter upp innan och under träffarna sällan respekteras.

“Jag mår så sjukt dåligt just nu, jag träffade en man igår som totalt gick över mina gränser och jag har en som ska hämta mig om en timme som jag redan nu vet kommer göra mig illa. Jag är bara så ledsen för jag vet inte hur jag ska ta mig ur detta.”

“Ofta gör dom saker vi inte kommit överens om. Saker jag sagt nej till. De vet nog inte vad ett nej betyder.”

Det fysiska våldshandlingarna utgörs av örfilar, strypgrepp, slag och sparkar, att binda fast, bränna och skära, tvinga in föremål i kroppsöppningar, slå med tillhyggen och på andra sätt orsaka fysisk smärta. Flera unga tjejer beskriver hur männen de träffar vill använda de våldsamma handlingar de har sett i pornografin. Detta ligger i linje med den forskning¹ som gjorts där sexköpare som intervjuats beskriver hur de blir inspirerade av det de ser i pornografin.

“Dom flesta är våldsamma och tänder typ på bondage och sänt. Många verkar porrskadade.”

“Trodde det skulle vara lättare. Trodde inte dom skulle slåss så mycket som dom gör heller”

Några stödsökande berättar om att det fysiska våldet kan vara så omfattande och allvarligt att de tror att de kan komma att bli mördade.

“Det började för snart 3 år sen. Men det blir bara värre och värre. Jag börjar bli liiiiiite rädd att jag kanske inte kommer därifrån levande en dag.”

“Jag är typ rädd att han ska ha ihjäl mig. För jag vet att även om jag fick tag på någon vän om han skadar mig så kommer inte polisen komma. Och han vill strypa mig och massa”

“Jag mår så dåligt att jag överväger att ta livet av mig eller träffa en man som jag sålt mig själv till flera gånger som jag vet är kapabel till att ta livet av mig”

Även psykiskt våld är vanligt. Återkommande berättar många om att de får höra nedsättande och kränkande kommentarer. De kan även skrämmas till att ställa upp på saker de inte vill genom hot om att deras familj och vänner ska skadas eller få reda på att den unga har sålt sex.

“De säger ofta väldigt förnedrande grejer till mig. Men tänker att de kanske har rätt.”

Utöver sexuellt, fysiskt och psykiskt våld förekommer även digitalt våld där foton och filmer tas och sprids utan godkännande av den unga.

De erfarenheter som beskrivs av de unga som tagit kontakt med Ellencentret stämmer väl överens med den forskning som finns på området. I en innehållsanalys av 31 studier² fann man exempelvis att 50-93% av tonårstjejer i prostitution har blivit utsatta för våld. Även i svensk forskning³, baserad på intervjustudier av tjejer mellan 15-25 år som säljer sex, beskrivs erfarenheter av våld, hot, våldtäkt och att bli filmad eller fotograferad mot sin vilja. Vissa berättar om rädsla för att bli mördade under träffarna⁴.

Det finns också unga utsatta för prostitution eller sexuellt självskadebeteende som upplever att några av de män de träffat inte behandlat dem illa. De kan trots det ändå uppleva situationen i sin helhet som obehaglig, stressande och psykiskt påfrestande. Vissa beskriver till och med att det känns ännu jobbigare när sexköparen upplevs som ”snäll” och därefter ändå utsätter en för övergreppet och att man i dessa lägen har ännu större benägenhet att lägga skulden på sig själv.

Oavsett omfattningen av våldsutsattheten i samband med sexköpen är det vanligt att det utvecklas en psykisk och fysisk ohälsa och ett stort lidande hos den som har varit utsatt.

EN UTSATTHET SOM ÄR SVÅR ATT KOMMA UR

Utan efterfrågan, ingen prostitution

Oavsett anledning till att den unga hamnat i prostitution eller sexuellt självskadebeteende ligger skulden och ansvaret alltid på den som köper sex eller skadar under sex. Utan efterfrågan - ingen prostitution. Därför är det viktigt att rikta insatser mot att få män att **sluta köpa sex**. Särskilt viktigt är att förebygga att unga killar blir morgondagens sexköpare.

Vi behöver också öka förståelsen för hur individen, oftast en ung tjej, kommit att bli utsatt för prostitution och andra former av sexuell exploatering och varför det kan vara svårt att komma ur utsattheten. Nedan följer några viktiga erfarenheter och röster från målgruppen som kan bidra till denna förståelse.

Kön

Den största gemensamma nämnaren hos de vi möter är att de är flickor och unga kvinnor. Vi möter även killar och unga som inte definierar sig som varken tjej eller kille och det är självfallet en grundläggande förutsättning att varje individ har rätt till likvärdigt stöd. Samtidigt är det av stor vikt att det finns en förståelse för att det på en strukturell nivå handlar om män och killar som utsätter flickor och kvinnor. Detta är viktigt och särskilt avgörande i det förebyggande arbetet med att motverka efterfrågan.

Tidigare sexuellt våld

Majoriteten av de unga som är utsatta för prostitution utan att någon annan tvingat dem in i det, har varit utsatta för sexuellt våld och/eller andra former av våld sedan tidigare. Svensk forskning⁵ har visat att 78 procent av de ungdomar som i en enkätstudie uppgett sig ha sålt sex också har varit utsatta för någon form av sexuella övergrepp sedan tidigare.

Ellencentrets egen statistik från det första året, visar att samtliga som har fått hjälp på mottagningen varit utsatta för tidigare sexuellt våld och att siffran för de som sökt hjälp via Ellenchatten är 86 procent. Värt att ha i åtanke när det gäller siffror om förekomst av våld är att det är av mycket stor vikt hur man frågar om våld. Att förklara vad våld är och att det kan yttra sig på olika vis samt att ha ett bra bemötande är avgörande för att få korrekta svar.

”Jag blev utsatt för saker. Och nu säljer jag sex till äldre män. Första gången var jag 13 år, men det hände bara tre gånger ca. Sen började jag igen i somras, och sen dess har det hållit på väldigt regelbundet”

Även om kopplingen är tydlig så är det många, både vuxna och unga som själva är utsatta, som undrar hur det kan förhålla sig så här.

”Jag har en sak jag undrar över. Varför vill man sälja sex om man varit utsatt för övergrepp? Det känns sjukt av mig”

En förklaring till vad som kan verka motsägelsefullt kan ligga i att det har blivit ett sätt att hantera svåra tankar, känslor och minnen från exempelvis tidigare övergrepp.

Träffa andra som skadar en i sexuella situationer

Många unga som har tagit kontakt med Ellencentret berättar att de har ett mönster av att träffa män som skadar dem fysiskt och psykiskt i olika sexuella situationer. Ibland mot betalning, men långt ifrån alltid. Detta kan för vissa upplevas som ett sexuellt självskadebeteende. Ett sexuellt självskadebeteende kan också innebära att exempelvis skada sig själv under onani eller att titta på våldsam pornografi som påminner om de övergrepp man själv har varit utsatt för.

I de fall där man träffar någon som skadar en är det viktigt att komma ihåg att det är den andra personen som orsakar själva skadan och inte den unga själv. Därför kan begreppet i sig vara missvisande. Skulden och ansvaret ligger alltid på den som utsätter någon för våld, även om den som blir utsatt har gått dit ”självmant”. Parallellt med att skulden läggs där den hör hemma är det dock viktigt med en förståelse för hur detta sätt att hantera svåra tankar, känslor och upplevelser kan ha utvecklats.

Begreppet sexuellt självskadebeteende används i denna rapport i de fall där det inte har förekommit sexköp, utan där den unga hanterat tidigare sexuella övergrepp och dåligt psykiskt mående genom att träffa män som utsätter en för sexuellt, psykiskt och fysiskt våld. Skulden och ansvaret ligger alltid på den som utsätter, oavsett om det handlar om prostitution eller sexuellt självskadebeteende.

Sexuella övergrepp kan få svåra konsekvenser, och det är inte ovanligt att man som offer för sådana övergrepp ”självmant” börjar söka upp nya förövare. Många beskriver hur träffarna i samband med prostitutionen eller det sexuella självskadebeteendet påminner om hur de kände under de tidigare övergreppen, men ibland med en känsla av eller förhoppning om mer kontroll. Det kan också finnas en känsla av att inte vara värd mer, att sex är det enda man duger till och att ens gränser ändå inte respekteras. En negativ självbild kan bekräftas genom att träffa någon som säger och behandlar en lika illa som man tänker om sig själv. Att höra någon säga det man själv redan tänker om sig själv kan i stunden bli en kortsiktig bekräftelse på att det man redan tänker om sig själv är ”sant”.

”Under sexet så känns det inte jättebra kanske, men heller inte lika dåligt. Man kopplar bort allt. Men sen känner man sig som skit efteråt. Skuld och ånger. Det har varit såhär i nästan tre år och jag vill så gärna sluta men det är ngt som får en att känna att man får vad man förtjänar. Det bekräftar liksom det man själv känner och tänker.”

Att sälja sex och utsättas under ett sexuellt självskadebeteende kan också vara ett sätt att i stunden slippa minnesbilder från det tidigare sexuella våldet. Träffarna kan i stunden lindra ångest och andra svåra tankar och känslor genom att man stänger av och fränkopplas sitt eget inre liv under tiden man blir utsatt för våldet. På så sätt kan det ha utvecklats som en strategi för att hantera obehagliga inre upplevelser. Även om dessa tankar och känslor kan lätta i stunden, kommer de tillbaka efteråt.

”Jag säljer mig för att det är det enda som hjälper mig mot ångesten, mot att vilja dö. På något sätt behöver jag att dom tar sönder mig eller ger mig uppmärksamhet för att kunna andas.”

I likhet med andra självskadebeteenden mår man ofta ännu sämre på sikt eftersom man blivit utsatt för ytterligare våld i och med det sexuella självskadebeteendet. Sexuellt självskadebeteende kan alltså för den utsatta fungera som ett tillfälligt sätt att hantera tidigare utsatthet på men effekten blir kortvarig och innebär på lång sikt nya övergrepp och mer smärtsamma erfarenheter att bearbeta.

Många unga som tagit kontakt med mottagningen har varit i behov av att bearbeta både det tidigare sexuella våldet och det våld de har varit utsatta för i samband med prostitution/sexuellt självskadebeteende. Detta är också något vi upprepade gånger ser har förbisetts av annan vård som den unga kan ha sökt. Man har fokuserat på att få den unga att ”sluta” med beteendet utan att ta reda på och bearbeta bakomliggande övergrepp. Man har också i många fall förbisett själva våldsutsattheten och bara fokuserat på den ungas beteende.

På precis samma vis som att prostitution inte skulle finnas utan efterfrågan skulle inte heller sexuellt självskadebeteende finnas om det inte fanns en stor mängd män som är villiga att utnyttja det faktum att det finns unga tjejer som mår mycket psykiskt dåligt.

Människohandel, hot och övertalning

Majoriteten av de som befinner sig i prostitution i Sverige bedöms vara offer för trafficking/människohandel för sexuella ändamål, där barn och kvinnor från fattigare länder har blivit hitlurade, hotade, övertalade och/eller inte sett sig ha något annat alternativ⁶.

På mottagningen och i chatten möter vi även unga, främst tjejer, som blivit tvingade in i prostitution av pojkvänner, killkompisar, sexköpare, familjemedlemmar och främlingar på internet. Hot, våld och kontroll från de som säljer en, gör att utsattheten är svår att ta sig ur på egen hand.

”När jag var 15 så blev jag våldtagen för första gången. Killarna som våldtog mig började sälja mig och efter ett tag blev jag misshandlad om jag inte gjorde som de sa. Men kom ur det med hjälp av polisen. Nu mår jag bättre. MEN jag mår sjukt dåligt i perioder och ibland så blir ångesten så mycket så att jag säljer min kropp frivilligt för mår så sjukt dåligt... känner mig sämst.”

På olika sociala medier kan unga mötas av förfrågningar, tjat, övertalning och hot för att skicka bilder och filmer med sexuellt innehåll eller för att träffas mot betalning. Många unga säger nej och sätter gränser, men detta respekteras inte alltid. Antingen genom att gränserna direkt överskrids eller genom att förövaren manipulerar eller betar sig på ett sätt som gör att den unga känner sig tvingad att förflytta sina egna gränser.

”Jag hoppas du inte dömer mig. Jag säljer nakenbilder på nätet. Har mått dåligt ganska länge. Jag upptäckte väl den världen när jag var 11/12 men började sälja lite när jag var 15. Det var en snubbe som frågade efter bilder men jag sa att jag inte ville sen erbjöd han pengar och tjatade och då sa jag ja”

Andra former av utsatthet

Ytterligare anledningar till att det kan vara svårt att lämna prostitution är andra former av utsatthet som exempelvis drogberoende eller en svår ekonomisk situation.

“Det är så att jag sålt sex i under ett år, i olika städer. Anledningen är komplicerad och destruktiv men helt på eget bevåg. Har inte blivit tvingad in i det. Pga en hemskt dålig ekonomi och misslyckanden med att få jobb och få tillbaka csn har jag i stort sett behövt detta för att kunna försöka läsa upp poängen som fattas samtidigt.”

Det kan också handla om att den unga haft en svår familjesituation och inte har haft någonstans att bo.

“Allt började när jag var 13. Jag blev utslängd för att mamma skulle flytta ihop med en ny man och jag fick inte följa med. Då började jag sälja mig själv och var överallt och bodde ingenstans.”

Ambivalenta känslor

En del som befinner sig i pågående prostitution eller använder sexuellt självskadebeteende har ambivalenta känslor kring huruvida de vill sluta eller inte. Detta kan delvis bero på den tillfälliga ångestlindring som beskrivits ovan, men det kan också bero på att den unga inte alltid upplever något stort lidande just nu.

”Jag började med sugardating för lite över ett år sen, vilken ganska fort övergick till att sälja sex. I vissa stunder kan jag känna att det inte har påverkat mig negativt, och ibland känner jag tvärtom. Det gör att jag känner mig kluven, då det är något jag ibland upplever att jag mår dåligt av, men som jag ändå har svårt att sluta med. Jag ser på det lite som ett självskadebeteende, men ingen jag har pratat med det om förstår”

En del unga beskriver hur de först efter att ha lämnat prostitutionen kan känna att de inte mår bra av det. Andra berättar om att de till en början tyckte att det kändes ok men att de med tiden mår sämre av det. **Samtliga som tagit kontakt med Ellencentret har uttryckt en vilja att komma ut ur prostitutionen eller det sexuella självskadebeteendet.**

HINDER FÖR ATT FÅ STÖD OCH HJÄLP

I arbetet på mottagningen och i chatten har det blivit tydligt att många av de unga är rädda för att berätta för både sin omgivning och för professionella om sina erfarenheter av prostitution och sexuellt självskadebeteende. Det kan handla om rädsla för att inte bli trodd eller att andra ska tycka att det är ens eget fel. Många hindras också av den starka skamkänsla som ofta är kopplat till utsattheten.

”Är rädd att dom ska tycka att jag är äcklig för så är det ju och att folk inte ska förstå det”

”Alla skulle tycka det var mitt fel om någon visste.”

”Det känns bara som om ingen förstår hur svårt det är och att jag inte vill egentligen men att det bara blir så”

”Hon vet att jag varit med om övergrepp men har inte berättat så mkt mer än men tror att jag kommer kunna göra det. Men vet inte om jag kommer kunna berätta att jag har sålt sex också. Jag skäms för mycket.”

”Ibland är jag rädd för att söka hjälp bara för att jag inte ens vet vilka ord jag skulle använda. Det känns som alla är så rädda”

De unga berättar också om hur de har försökt att berätta och faktiskt inte blivit tagna på allvar eller mötts av bristande kunskap och förståelse. Ofta har den vuxna eller professionella velat väl, men förmodligen inte vetat hur den unga får bäst hjälp.

Ibland har den unga fått hjälp med de psykiska symtomen på exempelvis depression, ångestsyndrom eller åtstörning, som utsattheten bidragit till men inte fått utrymme att prata om själva utsattheten. Ibland beskrivs motsatsen, att det varit fokus på utsattheten men långa väntetider för tillgång till psykiatrisk eller psykologisk behandling av de psykiska symtomen. Andra beskriver hur de har hamnat mellan stolarna och inte fått någon hjälp alls.

”Jag tror inte bup kan förstå det, för dom gångerna jag försökt berätta så verkar det som om dom inte vet så mycket om det”

”Jag fick veta idag att min samtalskontakt inte vågar fortsätta med mig och vill bolla över mig till psykiatrin men att psykiatrin har flera månaders väntetid. Jag står nu helt ensam.”

Hur unga i prostitution upplever bristen på stöd och förståelse för sina erfarenheter har Ellencentret tillsammans med organisationen Child10 och nätverket #intedinhora sammanställt i rapporten [”Ingen hörde ropen på hjälp”](#). Nu finns även Rapporten [”Alla tittade men ingen såg”](#), en rapport från Ombudsmannen mot kommersiell sexuell exploatering av barn. I denna rapport granskas hur vård, stöd och rättssystemet fungerar för barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering samt hur väl Sverige lever upp till sina skyldigheter i förhållande till svensk lag och internationella konventioner.

ELLENMODELLEN FÖR STÖD OCH BEHANDLING

Ellencentrets arbetssätt har utformats genom många års arbete med målgruppen och utgår från vad de unga uttrycker att de behöver. Stor vikt läggs vid ett gott bemötande och kunskap och förståelse kring utsattheten och dess konsekvenser.

Ambitionen är att kunna hjälpa unga att både komma ur utsattheten, få kvalificerad psykologisk behandling samt socialt stöd på samma ställe. Den anonyma chatten syftar till att sänka tröskeln för att söka stöd. Ellencentret erbjuder volontärt och professionellt stöd via chatt och professionellt stöd på mottagningen i Stockholm. Vid behov finns även tillgång till juridisk rådgivning av Ellencentrets advokat. Vid tillräcklig efterfrågan erbjuder vi samtal i grupp med andra som delar liknande erfarenheter. Vi har även det senaste året erbjudit traumasensitiv yoga på vår mottagning.

Nedan följer en beskrivning av hur Ellencentret jobbar med bemötande, vilka teman som brukar vara vanliga att samtala kring med den unga och hur stödet från mottagning och chatt är utformat.

BEMÖTANDE OCH SAMTALSTEMAN

Förhållningssättet och bemötandet som psykologerna på mottagningen och de utbildade volontärerna utgår från bygger på erfarenhet, tillgänglig kunskap och forskning om målgruppen och en utgångspunkt i att skulden och skammen aldrig ligger på den utsatta.

Utgångspunkter i bemötandet

Det är av stor vikt att det finns en förståelse kring målgruppens problematik och att samtalet sker med utgångspunkt i ett bra och respektfullt bemötande. De generella riktlinjerna för ett gott bemötande av unga i prostitution eller unga som använder sexuellt självskadebeteende är precis samma som i mötet med alla unga som söker stöd.

Detta inkluderar ett nyfiket och öppet förhållningssätt, att hårbärgera svåra känslor och upplevelser samt validering av tankar, känslor och reaktioner.

Vår erfarenhet är att det är särskilt viktigt att inte skrämmas av den allvarliga utsatthet som många beskriver, utan att stå kvar och fortsätta utforska och stötta.

För många stödsökande är det också viktigt att inte bli behandlade som sköra och mötas av personer som ”tycker synd” om dem. Då många blivit svikna tidigare är det bra att vara beredd på att det kan ta tid att bygga upp ett förtroende. Att ha ett icke-dömande förhållningssätt är av största vikt i samtal med denna målgrupp tillsammans med att tydligt signalera att den som säljer sex eller använder sexuellt självskadebeteende inte gör något fel, utan att det är männen som utsätter dem som bär skulden. Utifrån vår erfarenhet är det också viktigt med en kontinuitet i kontakten, där den unga får träffa samma person, förutsatt att det utvecklats en förtroendefull relation.

Samtalsteman

Nedanstående teman är utformande från erfarenhet kring vad som kan vara viktigt i samtalen med denna målgrupp. Olika teman är naturligtvis olika relevanta beroende på vem man pratar med och hur dennes situation ser ut.

Bygga upp ett förtroende

Vår erfarenhet är att det är viktigt att lägga mycket tid och energi på att bygga upp ett förtroende. Detta genom det bemötande som beskrivits ovan men också genom att visa att vi är vana vid att möta personer utsatta för våld. Att våga ställa konkreta och relevanta frågor, som ges exempel på i kommande teman, kan vara ett sätt.

Samtidigt är det viktigt att ta det i den ungas takt, och visa att det är okej att inte svara om hen inte är redo att berätta än. Många tycker att det är skönt att kunna prata om mer lättsamma ämnen lite då och då under samtalen.

Livssituation och nätverk

Att prata om den ungas livssituation och nätverk är bra av flera olika anledningar. Det blir dels ett sätt att lära känna den unga bättre och bidrar till att skapa en förtroendefull relation. Detta tema är ofta mindre laddat att prata om än själva utsattheten, vilket gör att det blir ett bra tema om den unga inte riktigt är redo att prata närmare om våldet. Samtal om livssituation och nätverk är också bra, då det tydliggör vilka möjligheter det finns till stöd i den ungas omgivning som kan uppmuntras till under kontakten.

Frågor kan ställas om fritidsintressen, jobb/skola, framtiden, vad den unga tycker är viktigt och relationen till familj, vänner, partner. Det kan också vara bra att utforska om det finns några ”goda vuxna” i den ungas närhet, om hen berättat för någon om sina erfarenheter samt vilka reaktioner det i sådana fall väckt.

Utforska och sätta ord på nuvarande utsatthet

Många är försiktiga med att direkt berätta om all sin utsatthet, utan provar att berätta lite i taget för att se om berättelsen tas emot på ett bra sätt. Detta är viktigt att respektera. Ett viktigt tema är således att, i den ungas takt, utforska hur omfattande utsattheten är och hur den ser ut. Detta för att det är hjälpsamt för den unga att få sätta ord på det hen är utsatt för och för att kunna ge ett så bra stöd som möjligt. Vi behöver också sätta ord på att det den unga är utsatt för är just våld.

Frågor kan ställas om när den unga utsattes i prostitution eller ett sexuellt självskadebeteende, hur ofta det sker, hur kontakten med köparna/männen går till, hur det psykiska måendet påverkats av det, om hen berättat om det för någon i sin närhet, hur köparna/männen behandlar den unga under träffarna, om det förekommer fysiskt, psykiskt, digitalt och ekonomiskt våld utöver det sexuella och om det finns någon hallick, människohandlare eller

annan person inblandad som tvingar eller hotar. Det är också viktigt att få en bild av allvarligheten i utsattheten för att bedöma om det behöver riktas skyddsåtgärder eller göras upp en krisplan. Kontakt kan behövas med socialtjänst och/eller polis.

Tidigare utsatthet

Eftersom majoriteten har varit utsatta för sexuellt våld är detta ett tema som är relevant i samtalen. Ibland tar den unga själv upp detta men man bör också fråga om det, alternativt använda olika frågeformulär som avser fånga upp potentiellt traumatiska händelser. Vid jakande svar på den frågan kan följdfrågor ställas om hur utsattheten gick till, vilka konsekvenser det har fått, om någon hjälp att bearbeta det hen var med om erbjudits samt om den unga själv tror att det kan finnas någon koppling mellan den tidigare och nuvarande utsatthet.

Den egna synen på sina erfarenheter

Ett annat tema som är relevant i samtalen är att utforska den ungas egna syn på prostitutionen eller det sexuella självskadebeteendet. Att möta den stödsökande där hen är i processen och vara nyfiken utforskande.

Frågor kan ställas om hur den unga mår av det, vad det får för konsekvenser för psykiskt mående, relationer och övriga livet samt om det är något hen vill ha hjälp att ta sig ur eller om det finns ambivalenta känslor.

Skuld och skam

De flesta unga i denna målgrupp kämpar med känslor av skuld, skam och äckel. Många tycker att de får "skylla sig själva", för att de aktivt söker upp män som skadar dem. Här är det viktigt att tydliggöra att skulden och skammen tillhör männen som utsätter dem. För att göra det går det exempelvis att använda sig av den svenska lagstiftningen, som säger att det är olagligt att köpa sexuella tjänster, men inte att sälja. Att till och med staten och lagen säger att detta är ett ansvar som ligger hos köparen/förövaren kan hjälpa till att placera skulden och skammen rätt.

Med de som är intresserade kan man också prata utifrån ett större samhällsperspektiv och lyfta fram att vi lever i ett samhälle där vissa män tror sig ha rätten att utnyttja

andras, särskilt kvinnor och flickors, kroppar. Detta kan fungera som skam- och skuldreducerande och signalera att det inte är den enskilda individen som säljer sex/ använder sex som självskadebeteende som på något sätt är problemet.

Att ha en förståelse för och kunskap om könsmaktsordning, könsroller, normer, makt och våld är centralt när man arbetar med frågan om prostitution och annan sexuell exploatering.

Skapa förståelse för sina egna reaktioner

Om den unga säljer sex utan att vara tvingad av någon annan är det, utöver att belysa våldsutsattheten, viktigt att tillsammans utforska vilken funktion beteendet fyller. Detta kan leda till en ökad förståelse för sitt eget beteende och minska känslan av skuld och skam.

Vi människor har en tendens att styras mer av vad som ger oss något bra/tar bort något dåligt i stunden, än vad vi vet är bra för oss på lång sikt. Frågor kan ställas om i vilka situationer hen tar kontakt med männen som skadar, vilka tankar, känslor och minnen som brukar dyka upp i dessa situationer och vad som händer med tankarna/känslorna/minnena under och efter träffarna. Ofta handlar det om att man under träffarna stänger av och allt jobbigt i en försvinner en stund, att man känner sig uppskattad/bekräftad, får pengar, droger eller boende eller att man vill straffa sig själv och upprätthålla bilden av sig själv som äcklig och mindre värd. Det kan också upplevas som att man har blivit "van" vid att män går över ens sexuella gränser eftersom det har hänt så många gånger tidigare och att det på så sätt känns som en del av ens vardag.

Vissa upplever att de känner sig "beroende" av det sexuella självskadebeteendet, vilket ofta leder till en rad negativa konsekvenser i livet. Den unga behöver då få hjälp med att utveckla andra sätt att hantera sina känslor, tankar eller sin livssituation på.

Identifiera motstånd och strategier

För att synliggöra den ungas styrka och värdighet kan vi hjälpa till att visa på alla sätt hen gör motstånd mot det sexuella våldet. Det kan handla om att ha vissa delar på kroppen som mannen inte får röra vid eller att man inte vill berätta om sig själv under träffarna. Det kan vara att man inte vill stanna kvar och prata med mannen efter det sexuella våldet eller andra gränser som den unga sätter upp för att skydda sig själv. Identifiera och uppmuntra detta och hjälp den unga komma i kontakt med den värdighet och självbevaringsdrift som detta innebär.

Sexualitet och intima relationer

Många av de som blivit utsatta för sexuellt våld kan känna att de "förlorat" sin egen sexualitet och äcklas av sin kropp. Man kan känna att ens kropp inte tillhör en själv och att man inte alltid haft utrymmet att utforska vad man gillar när det kommer till sex. Detta innebär att även ömsesidigt sex och intima relationer generellt kan bli svårt. För vissa blir alternativet att inte dejta eller träffa någon alls på grund av det obehag som finns kopplat till den egna kroppen, sex och män överlag.

Vi kan uppmuntra den unga i att sätta ord på dessa upplevelser och rädslor, samt att prata om att deras kropp och sexualitet bara är deras egna och att ingen har rätt att gå över dessa gränser. För vissa kan det vara viktigt att få fundera över hur hen vill ha sina intima relationer. Det är naturligtvis viktigt att inte pressa någon till att ha mer sex eller börja dejta om det inte uttryckligen finns en vilja och önskan i att få stöd i just detta.

Förändring

För att skapa motivation till att förändra sin situation kan det vara bra att ställa frågor kring hur den unga önskar att livet skulle se ut gällande relationer, jobb/skola, fritid, psykiskt mående och framtiden. Detta kan väcka en del obehag eftersom det för många är så långt ifrån hur man har det idag, men det kan också vara ett kraftfullt verktyg för att skapa motivation. Många unga i målgruppen kan behöva stöd och hjälp med att komma tillbaka till exempelvis skola eller arbete, då våldsutsattheten och/eller den psykiska ohälsan kan ha gjort det omöjligt att koncentrera sig på sin sysselsättning.

Tillsammans med den unga kan man identifiera vilka konkreta steg som behöver tas för att gå i riktning mot sina mål. Uppmuntra den unga när hen lyckats ta steg i rätt riktning och använd bakslagen som erfarenheter till att göra annorlunda i framtiden. Många unga skäms över eventuella bakslag, så det är viktigt att inte lägga över någon skam på den unga för detta utan istället stärka i att ha vågat berätta.

För de unga som lider av omfattande psykisk ohälsa som en konsekvens av sin utsatthet är det viktigt att få professionell hjälp i form av exempelvis psykologisk och/eller farmakologisk behandling. Även somatisk vård kan vara aktuellt beroende på de skador som kan ha åsamkats den unga.

MOTTAGNINGEN

På mottagningen jobbar idag två legitimerade psykologer halvtid med Ellencentrets målgrupp och halvtid med 1000 Möjligheters andra verksamhet ungarelationer.se.

Psykologerna har tystnadsplikt och för journal, som inte kan ses av någon annan enhet. Om ungdomen är under 18 år görs en individuell bedömning kring vårdnadshavarnas involvering i kontakten. Psykologerna har anmälningsplikt, vilket innebär att vid misstanke om att ett barn far illa ska en orosanmälan till Socialtjänsten upprättas. Detta görs i största möjliga mån tillsammans med den unga.

Hur ser hjälpen på mottagningen ut?

Kontakten och behandlingen på mottagningen är inte villkorad. Den unga måste inte vara drogfri eller ha slutat sälja sex för att få hjälp. Vid försvårande omständigheter anpassas stödet utifrån vad som är möjligt att göra. Mottagningen har inte heller någon gräns för hur många samtal som erbjuds utan detta avgörs också utifrån de individuella behoven. Samtalen är kostnadsfria. Den unga kan få hjälp att komma ur utsattheten och få psykologisk behandling av de psykiska symtom som uppstått som en konsekvens av utsattheten för våld.

De första samtalen fokuserar på att ta emot den ungas berättelse och ge utrymme att prata om erfarenheter av prostitution och sexuellt självskadebeteende. Samtalen berör ofta de teman som beskrivits i samtalsmetoden på sida 13-15.

En bedömning görs sedan kring behov av lämplig insats. Vid pågående våldsutsatthet kan samarbete upprättas med socialtjänst, målsägandebiträde och polis.

Bedömning av psykiska symtom görs via klinisk bedömning och välbeprövade självskattningsformulär som mäter symtom på depression, PTSD och livskvalitet (exempelvis IES-R, MADRS-S, ORS/SRS och semi-strukturerad diagnostisk intervju utifrån CAPS-5).

Om den unga lider av exempelvis PTSD ges information om vad detta innebär och vilken hjälp som finns att få.

Information ges om hur en traumafokuserad behandling går till och den unga får ta ställning till om hen vill genomföra behandlingen.

Stabiliserande insatser innan och under behandling är ofta aktuellt. Det kan handla om att skapa en ”inre” trygghet genom att lära ut avslappningstekniker, medveten närvaro, sunt självhållande, skapa en visuell ”trygg plats” och att känna igen och hantera känslor. Psykoedukation och samtal om vanliga reaktioner på traumatiska händelser är ofta ett viktigt inslag i samtalen. De stabiliserande insatserna handlar också om att på olika sätt arbeta för att skapa en ”yttre” trygghet med exempelvis stöd från socialt nätverk och hjälp att ta sig ur utsattheten.

Ibland har den unga kommit ur utsattheten innan den traumafokuserade behandlingen inleds, och ibland behövs denna form av insats för att kunna ta sig ur utsattheten. Fokus i traumabehandlingen kan vara på våldsutsattheten som föregått prostitutionen/sexuella självskadebeteendet eller det våld som varit i samband med det. Mottagningen erbjuder två olika former av traumafokuserad behandling för att flexibelt kunna anpassa behandlingen. Utifrån det individuella behovet kan kontakten också innehålla stödjande samtal, kristöd, KBT för ångest, depression, självskadebeteende, sömnsvårigheter samt anhörigstöd.

När kontakten avslutas får den unga fylla i samma formulär som i bedömningsfasen samt ett utvärderingsformulär, framför allt som en hjälp i att utvärdera de framsteg den unga gjort men också för att utvärdera verksamhetens insatser.

Socialt stöd

På mottagningen finns även möjlighet att få coachande insatser gällande till exempel hjälp att reda upp sin utbildningssituation, söka arbete om det är aktuellt, hitta bostad, kontakter med försäkringskassa och liknande. Många praktiska saker i den ungas liv kan ha blivit lidande på grund av de, ofta brottsliga, handlingar som man utsatts för. Att få stöd i att exempelvis söka in till utbildningar för att komplettera gymnasieskolan är oerhört viktigt ur ett förebyggande perspektiv för att motverka att den unga hamnar utanför samhället och arbetsmarknaden och riskerar att fortsätta leva i utsatthet även ekonomiskt.

ANONYMT STÖD VIA CHATT

Ellenchatten

Ellenchatten har gått från att ha öppet en gång i veckan till idag med två gånger i veckan och bemannas av mottagningens psykologer. Här kan den unga vara helt anonym och få stöd och hjälp i sin situation, var hen än bor i landet. Den unga kan få hänvisning till stöd IRL, om bostadsort uppges. Dock finns oftast stora svårigheter med att hänvisa vidare, då möjligheten till stödet för denna målgrupp, på de flesta orter runtom i Sverige, är bristfälligt. I chatten kommer den stödsökande få frågan om behov av kontinuerlig kontakt med en av våra utbildade volontärer via chatt, en så kallad stödkontakt.

Stödkontakt via chatt

Den stödsökande kan få en egen stödkontakt som hen chattar anonymt med under en period. Riktlinjen kring omfattning av stödkontakten är tio samtal, ca en gång i veckan. Kontakten kan dock förlängas vid behov. Stödkontakten syftar till att ge den unga utrymme att berätta om sina erfarenheter och att komma till den punkt att man vågar uppsöka stöd IRL.

Stödkontakten är en volontär som har fått utbildning i våld, prostitution, sexuellt självskadebeteende och i det bemötande som beskrivits ovan. Volontärerna får kontinuerlig handledning av mottagningens psykolog.

STATISTIK OCH UTVÄRDERING AV ELLENCENTRETS STÖD

Sedan Ellencentret lanserades i september 2019 har statistik och utvärdering av stöd och behandling gjorts för både mottagningen och chatten. Detta för att utvärdera och utveckla de insatser som erbjuds målgruppen.

Statistik och utvärdering kan också bidra med viktig kunskap om hur unga i denna form av utsatthet mår och vad de behöver för typ av hjälp.

Statistiken som presenteras i den här rapporten för mottagningen och chatten gäller de unga som fått stöd och behandling från september 2019 och ett år framåt. Under den perioden arbetade en psykolog på mottagningen och statistiken är baserad på ett chattillfälle. 1000 Möjligheter har mött och arbetat med målgruppen sedan 2010 och erfarenheterna och kompetensen från det tidigare arbetet har möjliggjort den verksamhet som finns idag på Ellencentret.

RESULTAT FRÅN MOTTAGNINGEN

Vilka har fått hjälp på mottagningen?

Från lanseringen av Ellencentret i september 2019 och fram till september 2020 hade 18 unga i målgruppen fått stöd och behandling av psykolog på mottagningen i Stockholm. Samtliga var flickor och kvinnor. Genomsnittsåldern på de stödsökande var 20 år, där den

yngsta var 16 år och den äldsta 25 år. Ytterligare några kvinnor och ett par killar och transpersoner kontaktade mottagningen under denna tidsperiod men avbokade nybesöket och ville avvakta kontakt.

Av de som fick hjälp på mottagningen under det första året har lite färre än hälften sökt kontakt på mottagningen på egen hand genom att ringa eller mejla mottagningen. Den unga själv eller vårdnadshavare hittade då Ellencentret genom att söka efter hjälp på Google eller via rekommendationer. Drygt hälften fick kontakt med mottagningen genom hänvisning från andra instanser, som Mikamottagningen, Stödcentrum för unga brottsutsatta, ungdomsmottagningar och socialtjänsten.

Vad har de varit utsatta för?

De unga som var i kontakt med mottagningen då hade varit utsatta för människohandel för sexuella ändamål, prostitution (sex mot ersättning, så kallad sugardejting, sälja nakenbilder/filmer, pornografi) och/eller har erfarenhet av sexuellt självskadebeteende utan ersättning.

Samtliga hade tidigare varit utsatta för sexuellt våld av antingen familjemedlemmar, släkt, pojkvänner, kompisar, bekanta eller främlingar innan prostitutionen/sexuella självskadebeteendet. Även tidigare psykiskt och fysiskt våld samt bristande omsorg från vårdnadshavare var vanligt. Majoriteten har varit utsatta för flertalet traumatiska händelser, både innan och under prostitutionen.

Bedömning av psykiskt mående

Alla som sökt hjälpt på mottagningen har på olika sätt varit illa av det våld de varit utsatta för. Utifrån klinisk intervju, självskattningsformulär samt strukturerade bedömningsinstrument, bedömdes under det första året 72 procent uppfylla kriterierna för PTSD.

Detta ligger i linje med den forskning som gjorts på området ⁷, där internationell forskning påvisat att 68 procent av 854 personer från nio olika länder i prostitution bedömdes uppnå kliniska kriterier för PTSD. Symtombelastningen för dessa individer bedöms vara i likhet med den hos vårdsökande Vietnamveteraner, misshandlade kvinnor på jurer och flyktingar utsatta för tortyr.

Av de som sökte hjälp på mottagningen under det första året fanns det också en andel (17 %) som inte led av PTSD, men istället uppvisar andra former av psykisk ohälsa, troligen som en konsekvens av våldsutsattheten.

De allra flesta (94 %) som fick hjälp på mottagningen under det första året hade haft en samsjuklighet av psykisk ohälsa, där kriterierna för flera olika diagnoser uppfylls samtidigt.

Utöver PTSD hade många av de unga haft samtidiga symtom på depression, ångestsyndrom, ätstörningar, dissociativa störningar eller drog- och alkoholberoende. Många hade haft suicidtankar, tidigare suicidförsök och olika former av självskadebeteenden. Flera hade också i tidigare kontakt med vården diagnostiserats med ADHD, autismspektrumtillstånd, emotionellt instabil personlighetsstörning och bipolär sjukdom.

Att Ellencentrets målgrupp lider av omfattande psykisk ohälsa ligger i linje med svensk forskning⁸ som visat på att ungdomar som hade sålt sex rapporterade fler symtom av ångest, depression, posttraumatisk stress, dissociation, svårhanterad ilska och sexuella bekymmer jämfört med andra ungdomar.

Behandlingsinsatser

De unga har fått individanpassade behandlingsinsatser. Komponenterna i dessa beskrivs närmare i avsnittet om Ellencentrets stöd.

Ett år efter Ellencentrets öppnande var hälften av behandlingarna avslutade och hälften fortfarande pågående. Längden på kontakterna hade varierat, där mottagningen sammantaget haft 328 psykologsamtal med de 18 unga som fått psykologisk behandling under tidsperioden. I snitt hade varje ungdom haft 18 samtal på mottagningen.

Utvärdering av insatser

En del av de unga som hade kontaktat mottagningen hade redan kommit en bra bit i att komma ur sin utsattheten men kämpade med att stå emot impulser att ta kontakter med män som kan skada dem igen. Andra var mitt i sin utsatthet vid den initiala kontakten.

Majoriteten (89%) hade under kontaktens gång lyckats stå emot impulserna eller kommit ur prostitutionen/det sexuella självskadebeteendet, med få eller inga återfall. En liten andel (11%) befann sig antingen fortfarande i utsatthet eller där utsattheten just då bedömdes vara oklar. Vid avslutning av kontakt och behandling görs en utvärdering och bedömning av psykiskt mående utifrån klinisk bedömning och skattningsinstrument. Bland de som hade avslutat behandling uppfyllde 78 procent av de unga inte längre kriterierna för PTSD eller den symtombild som behandlingen riktade in sig på. Utöver minskning av symtom, syftar behandlingen till ökad livskvalitet och livsutrymme. Den stödsökande får fylla i ett utvärderingsformulär med några öppna frågor kring detta samt skatta mellan 1-10 i vilken mån kontakten på mottagningen varit hjälpsam, respektive i vilken mån man upplevt sig fått bra bemötande under samtalen. I detta utvärderingsformulär var medelvärdet då 9.4 gällande att ha upplevt sig hjälpt av kontakten och 10 i att ha upplevt bra bemötande.

STATISTIK FRÅN MOTTAGNINGEN 2019- 2020

*Totalt antal
stödsökande
i behandling:

18

Kön:
samtliga tjej,
kvinna

KONTAKTVÄG

Sökt själv:

44%

Hänvisad från andra
hjälpinstanser:

56%

UTSATT FÖR TIDIGARE SEXUELLT VÅLD

Ja: **100%**

Nej: **0%**

PSYKISK OHÄLSA

PTSD: **72%**

Annan psykisk ohälsa: **17 %**

Inte bedömt färdigt: **11 %**

94% har fler än en diagnos
efter bedömning

ANTAL SESSIONER

Totalt: **328** sessioner

Snitt: **18** sessioner

UTVÄRDERING

Ej utsatt längre: **89%**

Fortsatt utsatt: **5,5%**

Vet ej: **5.5%**

78% uppfyller inte längre
kriterierna för den diagnos
behandlingen riktat in sig på

STATUS PÅ KONTAKT

Avslutad:

50%

Pågående:

50%

Utvärderingsformulär 1-10

Känt dig lyssnad på?

Medelvärde: 10

Känt dig hjälpt?

Medelvärde: 9.4

*(mellan 16 och 25 år, medelvärde 20 år)

STATISTIK FRÅN ELLENCHATTEN

Vilka har sökt hjälp i Ellenchatten?

Ellenchatten har från lanseringen den 26:e september 2019 till september 2020 haft 225 kontakter. Av dessa samtal hade 98 procent bedömts vara med en ung person i målgruppen. De flesta som har sökt hjälp har varit tjejer/kvinnor. Majoriteten har varit mellan 18-25 år men även unga mellan 15-17 år har utgjort en stor andel. Det finns även de som är yngre än 15 år som tagit kontakt med chatten. De flesta har inte uppgett hur de har hittat till Ellenchatten, men av dem som har gjort det så har Google varit den vanligaste vägen följt av sociala medier och att ha blivit tipsad av någon.

Stödkontakter

Av de som sökte hjälp på chatten första året så tackade 19 unga ja till en kontinuerlig stödkontakt med en volontär. Av kontakterna i chatten var ungefär hälften av samtalen med återkommande stödsökande.

Utsattheten

Majoriteten av de som sökte hjälp beskrev erfarenheter av sexuellt självskadebeteende och sex mot ersättning. Drygt en femtedel berättade om människohandel för sexuella ändamål. Några stödsökande hade berättat specifikt om sugardejting. Många stödsökande hade erfarenhet av flera olika former av sexuell exploatering samtidigt eller i olika perioder i livet.

De flesta berättade om att de var utsatta av främlingar,

men drygt en femtedel beskrev att de också utnyttjats av en partner eller familjemedlem. Nästan alla berättade om sexuellt våld och ungefär hälften beskrev fysiskt respektive psykiskt våld. En femtedel berättade om digitalt våld.

I likhet med forskningen och erfarenheterna på mottagningen så hade de flesta blivit utsatta för tidigare sexuellt våld innan prostitutionen/det sexuella självskadebeteendet. Drygt hälften hade haft kontakt med annan hjälpinstans tidigare, men för många var Ellenchatten det första ställe de berättade om sin utsatthet för prostitution/sexuellt självskadebeteende.

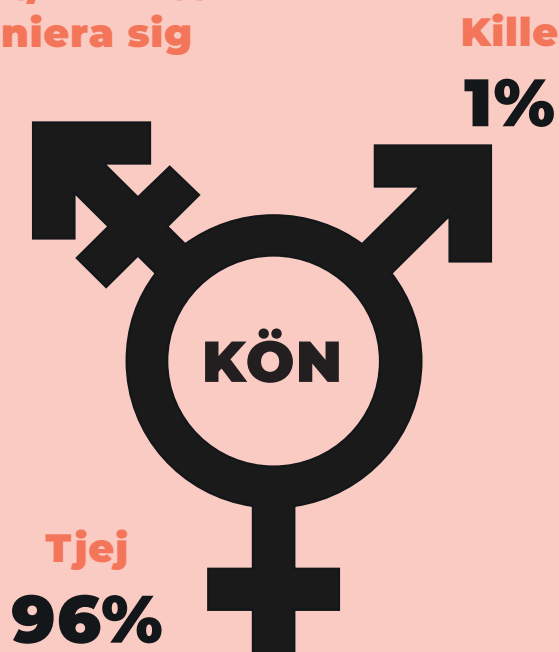
Utvärdering

Volontärerna har utgått från samtalsmetoden som beskrivits ovan. De har hjälpt de unga att sätta ord på sina upplevelser och många har vågat berätta om sin utsatthet för någon i sin närhet. I vissa fall har den unga lyckats ta sig ur prostitutionen/det sexuella självskadebeteendet endast med hjälp av volontärens stöd. I andra fall har den unga fått kontakt med polis, socialtjänst samt stöd och vård IRL, vilket är det övergripande målet med stödkontakterna. Några stödkontakter har avslutats utan att vi vet hur det gick för den stödsökande.

Efter varje samtal i chatten får den stödsökande möjlighet att fylla i en utvärdering av hur de upplevde samtalet. De får skatta mellan 1-10 i vilken mån de upplevt sig lyssnade på respektive hjälpta av samtalet. Sammanlagt har 66 utvärderingar fyllts i. I dessa utvärderingar är medelvärdet för att känna sig lyssnad på 9.5 och medelvärdet för att känna sig hjälpt av samtalet är 9.2.

STATISTIK FRÅN CHATTEN 2019-2020

Annat/vill inte definiera sig

225 samtal i chatten

98% av samtalen har bedömts vara med målgruppen

ÅTERKOMMANDE STÖDSÖKANDE

JA 47%

NEJ 53%

ÅLDER:

UNDER 15: 1 %	18-25 ÅR: 53 %
15-17 ÅR: 35 %	VET EJ: 10%

Hur fick du höra om oss?

Inte uppgett: 71%

Google: 13 %

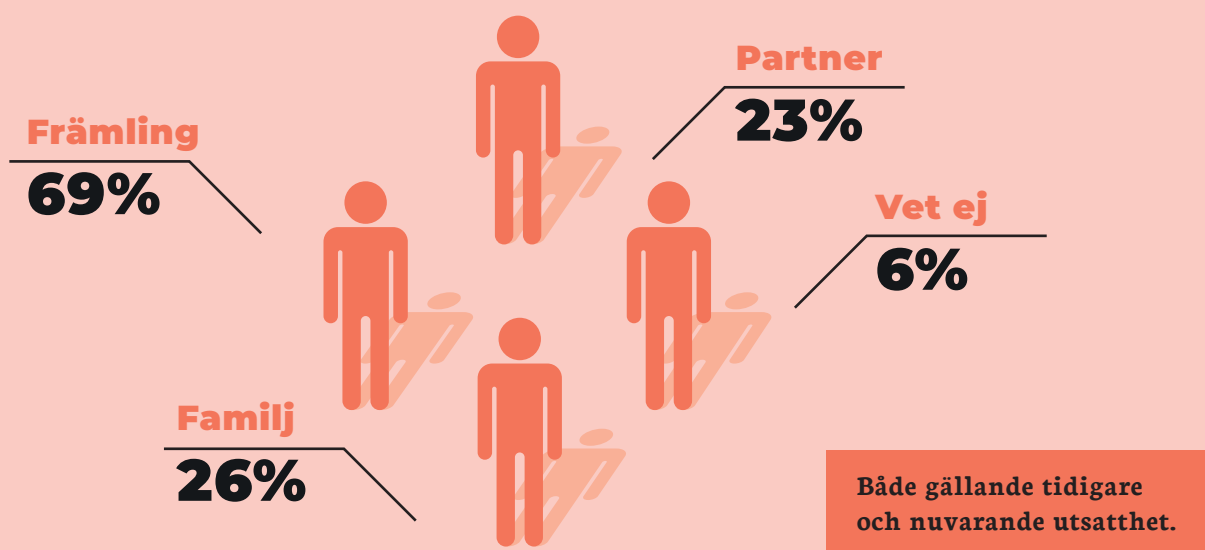
Sociala medier: 8%

Info/affischer/kontaktkort från skola, ungdomsmottagning eller liknande: 2 %

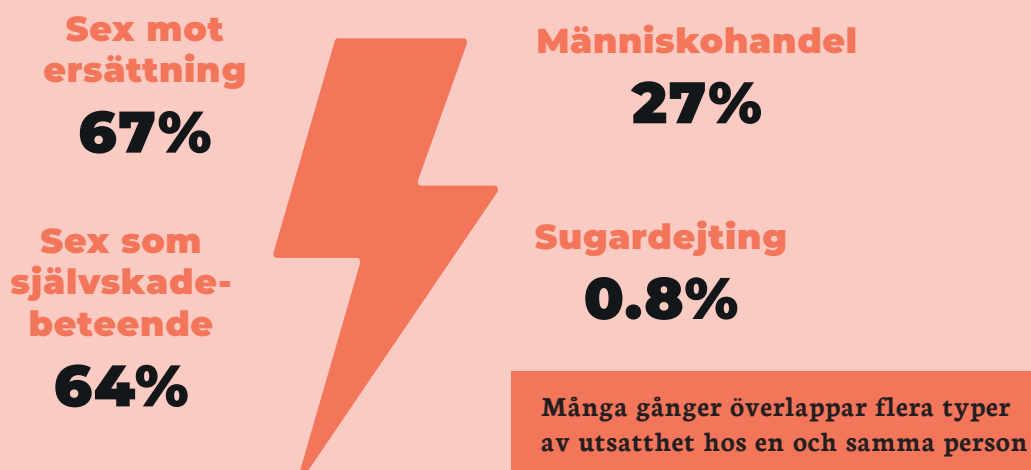
Tips från någon: 6%

19 STÖDKONTAKTER

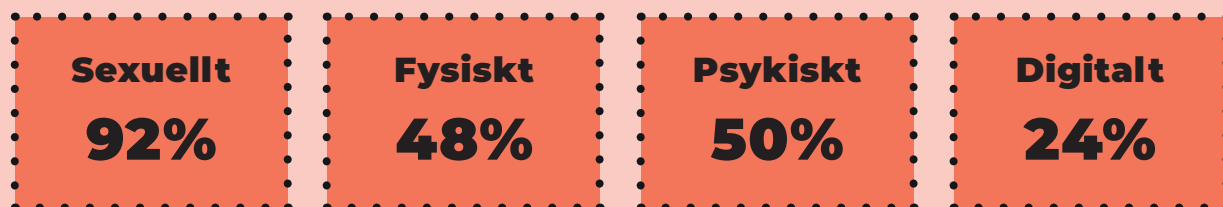
RELATION TILL FÖRÖVAREN/FÖRÖVARNA

FORM AV UTSATTHET

TYP AV VÅLD

UTSATT FÖR SEXUELLT VÅLD TIDIGARE

KONTAKT MED ANNAN HJÄLPINSTANS

UNIKA BESÖK PÅ HEMSIDAN ELLENCENTRET.SE

12 096

BERÄTTAT TIDIGARE OM VÅLDET

Nej Ellencentret är
första stället:
45%

Ja	Vet ej
44%	11%

377

svar på på Quizet;
Har du erfarenhet av
sex mot ersättning?

Statistik från Ellencentret.se 26 sept 2019-25 sept 2020

Så tycker de stödsökande på chatten

Har du känt dig lyssnad på?

Medelvärde: 9,5 (av max 10)

Har du känt dig hjälpt?

Medelvärde: 9,2 (av max 10)

Mest lästa texter:

1. Porr och prostitution
2. Sex mot ersättning
3. Sex som självskadebeteende
4. Sugardejting
5. Sexköpslagen
6. Att bli såld av någon annan

5 mest lästa berättelserna:

1. "Du får tusen spänn om du hänger med hem till mig och suger av mig"
2. "Jag kommer inte ihåg hur många män jag såldes till, kanske fler än hundra"
3. "Han föreslog att vi skulle ligga med varandra, och som tack skulle vi gå och shoppa dagen efter."
4. "Jag våldtogs av min pojkvän och såldes till olika män"
5. "Vi träffades i ett forum för homosexuella på nätet. Han erbjöd sig att betala tågbiljetten"

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

I tolv års tid har vi arbetat med frågan och stöttat och hjälpt unga utsatta för prostitution och annan sexuell exploatering. Vi ser att det finns ett stort behov av bättre stöd för de utsatta och ett kraftfullare förebyggande arbete. Om vi vill uppnå ett jämställt samhälle fritt från våld är det avgörande att verksamma åtgärder vidtas för att förbättra situationen för de redan utsatta samt att vi på allvar börjar arbeta mot det centrala - mäns och killars efterfrågan på kvinnor, flickor och barns kroppar att utnyttja och exploatera. Nedan listar vi tio åtgärder som är avgörande för det fortsatta arbetet:

1. Mer lättillgängligt och tydligt riktat stöd till unga utsatta

De unga vi varit i kontakt med berättar om att de antingen inte vågar berätta om sin utsatthet och/eller att de inte upplevt sig blivit bra bemötta. De behöver känna sig trygga i att den professionella de möter har kunskap om hur utsattheten kan se ut och att de kommer ge ett respektfullt bemötande. De instanser som möter målgruppen behöver tydligt signalera att det finns hjälp att få och ha grundläggande kunskap om utsatthetens omfattning och uttryck.

Målgruppen behöver tillgång till stöd för att komma ur sin utsatthet, samt lätt och tillgänglig tillgång till exempelvis traumafokuserad behandling för att hantera den psykiska ohälsa som kan ha uppstått som konsekvens av utsattheten och tidigare sexuellt våld.

Vår erfarenhet är att stödet som ges inte bör vara villkorat och att det är av vikt att kunna ge ett heltäckande stöd, av flera olika professioner med grundläggande kunskaper om prostitution och andra former av sexuell exploatering. Det krävs reell samverkan mellan kommun och region för att uppnå detta.

Stödet kan inte vara centrerat till storstäderna, var du än bor i landet ska du kunna få adekvat och kvalificerad hjälp.

2. Kunskapshöjande insatser

Kunskapshöjande insatser om prostitution och andra former av sexuell exploatering till allmänheten och alla som möter unga är nödvändigt. Myter och föreställningar om prostitution behöver ersättas av faktisk kunskap, där skulden alltid läggs på den som skadar/köper sex. Det behöver skapas en medvetenhet om att denna form av utsatthet är en realitet i en del ungas liv, så att föräldrar och yrkesverksamma kan agera och ta ansvar utifrån sina olika roller.

3. Socialtjänsten

Det är viktigt att det finns tydliga riktlinjer kring att socialtjänsten alltid ska behandla dessa unga som våldsutsatta personer eftersom vi i Sverige definierar prostitution som en form av våld. Socialtjänsten har därmed det övergripande ansvaret för målgruppen.

Vi ser också stora skyddsbehov hos gruppen som inte alltid tillgodoses just på grund av att man inte ses som våldsutsatt eller hotad på samma sätt som en person utsatt för våld i relation trots att hoten och våldet kan vara minst lika allvarligt.

Det behövs också ett förtydligande kring att eventuella "inkomster" från prostitution, sugardejting och liknande aldrig ska räknas in i underlaget vid bedömning av ekonomiskt bistånd, detta sker tyvärr fortfarande.

Det är av stor vikt att det finns en flexibilitet mellan exempelvis stadsdelar eller olika kommuner inom ett län på grund av att detta ofta är en väldigt "rörlig" målgrupp - där man till exempel kan bo på flera olika adresser under kortare tidsperioder och är skriven på olika ställen. Annars finns en risk för att de unga "faller mellan stolarna" och att ingen har huvudansvaret.

4. Skola och utbildning

Kunskapen om förekomst av elever som blir sexuellt exploaterade genom prostitution, sexuellt självskadebeteende samt så kallad sugardejting behöver öka. Kraven på skolans och särskilt elevhälsans kunskap och eventuella ansvar gällande stöd, skydd och åtgärder rörande elever som kan vara utsatta för olika typer av sexuell exploatering måste förtydligas.

Skolan bör även i den mån det är möjligt ta upp frågan om denna typ av sexuell exploatering inom ramen för undervisningen. Ellencentret har, tillsammans med

Länsstyrelsen i Stockholm, tagit fram ett material som rör olika former av sexuell exploatering. Detta skulle med fördel kunna användas i undervisningen runtom i landet. Sexualitet, samtycke och relationer är nu ett ämne som alla lärare ska utbildas inom samt att det ska finnas med i elevernas skolgång. Då är det av stor vikt att just frågan om unga och olika typer av sexuell exploatering ingår i utbildningen.

Kunskap om prostitution och människohandel för sexuella ändamål och kommersialisering och exploatering av kvinnor i reklam, medier och pornografi måste alltid ingå i utbildningar gällande mäns våld mot kvinnor. Jämställdhetsmyndigheten publicerade i juli 2020 en studie "Lärosätenas utbildningsbehov i frågor om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer" gällande det nya examensmålet om mäns våld mot kvinnor våld i nära relationer i Fysioterapeut-, Jurist-, Läkare-, Psykolog-, Sjuksköterske-, Socionom-, Tandhygienist- och Tandläkarexamen. I studien undersökte man bland annat i vilken utsträckning olika typer av våldsformer förekom i undervisningen. Bland de våldsformer som i lägst omfattning ingick i professionsutbildningarna återfanns prostitution och människohandel för sexuella ändamål (20 %) och kommersialisering och exploatering av kvinnor i reklam, medier och pornografi (13%) på näst sista respektive sista plats. Detta är självklart inte bra och speglar ett huvudproblem inom området: prostitution och annan sexuell exploatering ses inte av alla yrkesgrupper som våldsutsatthet och kopplas inte ihop med mäns våld mot kvinnor.

5. Hälso- och sjukvården

Ett tydligt behov hos målgruppen som vi möter är tillgången till lättåtkomlig traumafokuserad behandling av psykologer/psykoterapeuter med kompetens kring prostitution och sexuellt självskadebeteende.

Även om tillgång till traumabehandling och annan relevant psykologisk behandling finns i regionerna så vittnar unga om att det är alldeles för svårt att hitta fram till den, för långa väntetider, samt ibland fel fokus i behandlingen eller dåligt bemötande på grund av bristande kunskap kring problematiken.

All vårdpersonal inom åtminstone psykiatri, elevhälsa samt ungdomsmottagningar bör ha grundläggande kunskaper prostitution och och så kallat sexuellt självskadebeteende.

Prostitution och så kallat sex som självskadebeteende är en våldsutsatthet utan egna diagnoser. Våldsutsattheten orsakar psykisk och fysisk ohälsa, både i ett "här och nu-perspektiv" samt över tid, som i sin tur kan leda till att personen söker sig till hälso- och sjukvården för andra diagnoser som tex smärtproblematik, depression, ptsd, ätstörning, ångestsyndrom och missbruk. Därför behöver varje region ha rutiner samt riktlinjer kring bedömning och behandling av ovanstående diagnoser som innefattar en förståelse av bakomliggande faktorer samt sambanden mellan diagnoserna och utsattheten i prostitution och sex som självskadebeteende.

Det är också viktigt att erfarenheter av prostitution och/eller sex som självskadebeteende bedöms som en potentiellt traumatisk händelse av hälso- och sjukvården. Vår erfarenhet är också att det både går och oftast är nödvändigt att sätta in behandling även om allt inte är stabilt runt den unga personen. Det kan lätt uppstå ett "moment 22" om man ska invänta detta eftersom en orsak till att det inte blir stabilt ofta är den pågående utsattheten som kommer fortgå om inte behandling sätts in.

Personal inom hälso- och sjukvården ska också göra en orosanmälan när det framkommer att barn under 18 år är utsatta för prostitution alternativt har sex som självskadebeteende.

6. Rutinmässiga frågor om denna typ av utsatthet

Hälso- och sjukvården och elevhälsovården behöver rutinmässigt med definierade frågor fråga unga om utsatthet för psykiskt, fysiskt, digitalt och sexuellt våld. Dessa frågor måste också specifikt adressera utsatthet för olika typer av sexuell exploatering med tydliga exempel på prostitution, sex som självskadebeteende och så kallad "sugardejting". Det är också viktigt att utbilda professionella i hur de ska ta emot jakande svar på dessa frågor.

7. Porrkritiska samtal

Porren bidrar till normalisering av sexuell exploatering och riskerar också i värsta fall att medverka till att skapa efterfrågan på sexköp hos unga. Dessutom behöver unga få lära sig hur villkoren och utsattheten för tjejer och kvinnor inom porrindustrin ser ut.

Skolan behöver därför ha porrkritiska samtal med barn och unga. Hur dessa kan genomföras finns stöd för i exempelvis ”Stödmaterial för att motverka killars våld mot tjejer och våld i ungas partnerrelationer” av Jämställdhetsmyndigheten, Länsstyrelserna i Sverige, polismyndigheten samt ungarrelationer.se¹⁰.

8. Reglering av åtkomsten för barn till pornografiskt material

Använd ny eller befintlig lagstiftning för att begränsa åtkomsten av pornografiskt material för barn. En sifoundersökning¹¹ visar att hela 79% av de unga själva vill att spridningen av pornografiskt material ska begränsas för barn. Detta skulle kunna göras genom exempelvis en så kallad åldersverifiering. Att ha olika typer av barnskydd installerade på skolans digitala utrustning ska vara en självklarhet. På precis samma vis som att varken rökning eller narkotikaanvändning är tillåtet i skolan så bör det vara självklart för signalvärdet och markeringen det innebär. Det ger dessutom skolan en möjlighet att lyfta det porrkritiska samtalet med både eleverna och med vårdnadshavarna.

9. Rättsväsendet, polisiära resurser och brottsofferstatus

Polisiära resurser måste avsättas för att leta efter och upptäcka barn utsatta för prostitution, tillsammans med uppsökande arbete av socialtjänsten.

Resurser för att bedriva ett omfattande spaningsarbete för att kunna lagföra sexköpare i stor utsträckning är avgörande. Att köpa sex ska inte vara nästintill riskfritt som det är idag.

Höj straffskalan för köp av sexuell tjänst. Brottets påföljd bör motsvara den grova kränkning det innebär att köpa en annan människas kropp.

Personer utsatta för prostitution bör få brottsofferstatus och därmed även rätt till skadestånd eller annan kompensation. Barnpornografibrottslagen bör utredas i syfte att undersöka hur vi bättre kan skydda barn och ungdomar som utsätts i pornografi.

De flesta sexköp av svenska män begås utomlands. Det är självklart lika allvarligt att utnyttja kvinnor och barns kroppar i andra länder som i Sverige; därför bör kravet på dubbel straffbarhet för sexköp utomlands tas bort, så att personer som

köpt sex utomlands kan straffas för det i Sverige.

Brottet utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling av barn bör inkorporeras i brottet våldtäkt mot barn. Ett barn som utsätts i prostitution står i allra högsta grad i beroendeställning till en vuxen sexköpare, även när barnet är över femton. Därför bör köp av sexuell handling av barn alltid ses som våldtäkt.

Särskilt bör resonemanget om fullbordad pubertetsutveckling tas bort. Oavsett hur barnet ser ut och även om det inte framgår av bilden och omständigheterna kring den att personen är under 18 år ska barn alltid bedömas som barn om de är under 18 år.

Man bör också se över möjligheten att företag vars hemsidor i stor utsträckning används för prostitution och pornografi, förutom att de ska lagföras för de brott som kan aktualiseras såsom t.ex koppleri, även ska ha ett kontrollansvar beträffande de medverkandes ålder.

I stor utsträckning är de unga tjejer vi möter utsatta för ett mycket grovt våld i samband med både prostitutionen och sex som självskadebeteende. Vi vill därför se en kompletterande lagstiftning som innebär att barn, dvs alla under 18 år, inte under några som helst omständigheter kan samtycka till något som helst våld.

10. Morgondagens sexköpare

Det behövs ett tydligt våldsförebyggande arbete som syftar till att förhindra att vi skapar morgondagens sexköpare av dagens unga killar. Detta bör göras dels genom ett brett våldsförebyggande arbete men också genom att specifikt adressera porrens påverkan på unga samt att ge polisen ett tydligt uppdrag om vikten att rikta in sig särskilt på unga sexköpare och motivera dessa till stöd hos exempelvis KAST-mottagningarna. En nyckel i detta arbete är också att begränsa barn och ungas åtkomst till pornografi, se ovan i punkt sju samt åtta.

Dessutom behöver sexköpslagens betydelse, innebörd och syfte aktualiseras på nytt för en yngre generation som inte var delaktig när lagen infördes.

FOTNOTER

1. Jabbour, G. (2014). Exploring the Demand for Prostitution: What male buyers say about their motives, practices and perceptions, Beirut Lebanon: KAFA (enough) Violence & Exploitation
2. Heileman, T., & Santhiveeran, J. (2011). How do female adolescents cope and survive the hardships of prostitution? A content analysis of existing literature. Journal of Ethnic and Cultural Diversity in Social Work, 20(1), 57-76.
3. Jonsson, L., & Svedin, C. (2012). ”Online är jag någon annan...” Unga kvinnor med erfarenhet av att sälja sexuella tjänster online. Delrapport 8 ur Prostitution i Sverige - kartläggning och utvärdering av prostitutionsgruppernas insatser samt attityder i befolkningen: Linköping: Linköping University Electronic Press, 2012.
4. Jonsson, L., Svedin, C., & Hydén, M. (2015). Young Women Selling Sex Online - Narratives on Regulating Feelings. Adolescent Health, Medicine and Therapeutics, 16, s. 17-27.
5. Svedin, C.G., & Priebe, G. (2009). Unga, sex och Internet. Kap. 3, s. 32-143. I Se mig. Unga om sex och Internet. Ungdomsstyrelsens skrifter 2009:9. Ungdomsstyrelsen
6. Människohandel för sexuella och andra ändamål. Lägesrapport 20. Polismyndigheten Rapport 2018
7. Farley et al. (2004). Prostitution and Trafficking in Nine Countries. Journal of Trauma Practice. 2. 2004. 10.1300/J189v02n03_03.
8. Svedin, C., Priebe, G., Wadsby, M., Jonsson, L & Fredlund, C. (2014). Unga sex och Internet - i en föränderlig värld.
9. Unga sex och internet i en föränderlig värld, 2015. <https://www.allmannabarnhuset.se/produkt/unga-sex-och-internet-i-en-foranderlig-varld/>
10. Porrkritik innebär att: 1. Adressera och ta tydligt avstånd från nätporrrens våldshandlingar, sexism, rasism, incest mm som kränker mänskliga rättigheter. 2. Ge kunskap om hälsoriskerna med att konsumera nätporr. 3. Ge kunskap om kvinnorna som utnyttjas och skadas inom porrindustrin.
11. Unizon, SIFO undersökning. 2020. <https://unizon.se/aktuellt/ny-sifo-undersokning-71-av-svenska-folket-vill-ha-lagstiftning-som-begransar-spridningen-av>

Roten till prostitution är efterfrågan – utan efterfrågan så finns ingen prostitution. Därför är lagföring samt våldsförebyggande åtgärder inriktat på killar och unga män avgörande i kampen mot sexuell exploatering.

Om du arbetar med unga kan du hjälpa till i arbetet mot prostitution och annan sexuell exploatering genom att lyfta frågan med dem.

Ellencentret har tagit fram ett material finansierat av länsstyrelsen i Stockholm ”Allt du behöver veta om prostitution, människohandel och annan sexuell exploatering” som vänder sig till unga. Där finns även en handledningsdel för dig som vuxen.

Du hittar materialet på www.ellencentret.se/material

ELLENCENTRET